

**Semínkovna je iniciativa,
která vznikla na podporu svobodného sdílení osiva,
semínkaření a přírodního zahradničení.**

Kontakt:

<https://seminkovny.wordpress.com>

email: rostlinysro@gmail.com

Produkce vlastního osiva

Jak na to?

SEMÍNKOVNA

SÁZEJ, SKLÍZEJ, SDÍLEJ...

Sdílejte osivo...
svobodně, ekologicky, ekonomicky....

NĚKOLIK RAD, KTERÉ BY SE VÁM MOHLY
HODIT...

PROČ PRODUKOVAT SVÉ OSIVO?

Hlavním důvodem je produkce osiva odpovídajícího vašim vlastním kritériím (velikost plodů, chuť, ranost apod.). Vámi pěstované rostliny se mohou postupně adaptovat na podmínky vaší zahrady a tím být odolnější proti chorobám a škůdcům. Díky tomu je možné postupně zcela přestat používat ochranné postřiky či chemická hnojiva. Domácí semenářství je cesta k uchování a spoluvytváření odrůd rostlin, které můžeme předat svým potomkům. Vlastní produkcí osiva rovněž ušetříte nemalé finanční náklady, přispíváte k zachování biodiverzity v podobě jedinečných variet, místních či tradičních odrůd...

Z NAŠEHO DĚDICTVÍ...

I v České republice lze nalézt řadu krajových či starých odrůd zeleniny, které si zahradníci a zemědělci po mnoho let předávali z generace na generaci. Příkladem lze jmenovat: celer „Pražský obří“, okurky nakladačky „Znojenské“ či „Mělnické“...

Je jen na nás je (znovu)objevovat, pěstovat a uchovávat pro další generace!

BIBLIOGRAFIE

P. Dostálek a kol.:

Pěstujeme si vlastní semínka
(zakoupíte na gengel.cz)

ZDROJE OSIVA

Pokud začínáte, budete pro své semenářské aktivity potřebovat nehybridní osivo. Kromě výměny **v semínkovnách** jej můžete získat například zde:

Gengel, o.p.s. - gengel.cz

Semenářství - semenareni.webnode.cz

Semenářství – základní informace

ROSTLINY CIZOSPRAŠNÉ

Většina druhů pěstované zeleniny jsou rostliny cizospašné - pro správnou produkci semen potřebují pyl pocházející z květu jiné rostliny téhož druhu. **Pyl přenáší hmyz nebo vítr.**

U těchto rostlin může dojít k nechtěnému křížení přenosem pylu z květu jiné odrůdy či dokonce jiného druhu! Některé druhy, se mohou křížit i na vzdálenost několika kilometrů a to nejen s dalšími kulturními odrůdami, ale s divokými druhy (např. mrkve a brukvovité rostliny)!

Při semenářství se proto snažíme nechtěnému křížení zabránit.

Je vhodné pěstovat vždy jen jednu odrůdu daného druhu.

K cizospašným druhům zeleniny patří: mrkev, celer, petržel, zelí, cibule, pór, ředkvičky, řepa, špenát...

ROSTLINY SAMOSPRAŠNÉ

Rostliny samospašné (asi 20% druhů) **mají obvykle jednotlivé květy, které se opylují vlastním pylem.** Ačkoliv k nechtěnému křížení s jinou odrůdou stejného druhu u samospašných rostlin dochází jen velmi vzácně, doporučuje se rostliny odlišných odrůd oddělovat vzdáleností minimálně 2 -10 m. Mezi samospašné druhy zeleniny patří: hrách, fazol, saláty, rajčata...

DVOULETÉ ROSTLINY

Plodiny jako například mrkev, cibule, či pór jsou rostliny **dvouleté**. V prvním roce tvoří zásobní orgán (cibule, bulvy apod.), které se sklízí jako zelenina. Rostliny uchované do dalšího roku vykvétou a vytvoří semena.

Jedince, z nichž chceme sklízet semena (*semenice*) je nutné vhodným způsobem přezimovat dle místních podmínek buď přímo na záhonu, ve sklepi, či jiném bezmrazém místě. **Druhým rokem na jaře je znovu vysadíme, necháme vykvést a posbíráme semena.**

JEDNOLETÉ ROSTLINY

Jednoleté druhy kvetou a vytváří semeno již v roce výsevu, odpadá u nich nutnost přezimování. Na semeno mají některé jednoleté druhy delší vegetační dobu než při pěstování na konzum, sejeme je tedy raději již brzy na jaře (ředkvičky).

Mezi jednoleté zeleniny patří salát, hrášek, fazole, rajčata, špenát, ředkvičky apod.

ZAČÍNÁTE?

Zkuste si namnožit semenářsky jednoleté a samosprašné druhy, např. salát, rajčata, hrášek nebo fazole.

PÉČE O PŮDU

Pro produkci kvalitního osiva potřebují rostliny vyváženou výživu. Na zahradě hnojíme kompostem, vyzrálým hnojem či zeleným hnojivem.

Jako prevenci výskytu chorob a škůdců hnojíme již na podzim nebo pěstujeme po organicky hnojené předplodině. Nadbytek dusíku vede k příliš bujnému růstu, opožďování plodnosti i napadení škůdci. Dbáme na dodržování osvědčených zásad biopěstování - střídání plodin v osevním postupu, šetrné zpracování půdy nebo mechanické potlačení plevelů apod.

SKLIZEŇ SEMEN

Na semeno vybíráme nejlepší, dobře vyvinuté a zdravé rostliny (*selekce*). Abychom zachovávali dostatečně široký dědičný základ odrůdy (*genetickou variabilitu*), bereme osivo vždy z několika jedinců.

- *dužnaté plody*

Získávání semen z cuket, dýní či paprik je snadné. U dužnatých plodů (rajčata či okurky) dužinu necháme vykvasit v misce asi 1-2 dny. Semena následně propláchneme vodou na sítku, očistíme a osušíme.

- *nedužnaté plody*

Semena z nedužnatých semeníků můžeme vymlátit, vytlouct, vyšlapat, nechat samovolně vysypat či ručně vyloupat. **Mláíme vždy dobře vyschlé rostliny.**

USKLADNĚNÍ

Hned po sklizni je potřeba semena dobře vysušit. Následně je ukládáme na suchém a tmavém místě se stálou pokud možno nízkou teplotou. Uložit je můžete do papírových obálek, látkových sáčků, nebo do sklenic. **Nezapomeňte si sáčky popsat: názvem druhu, odrůdy a roku sklizně!**

Semena je nutné chránit zejména před vlhkostí, horkem a světlem.